

Pindurová, Vanda; Vítová, Lenka

K 200. výročí narození Adama Mickiewicze

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. X, Řada literárněvědné slavistiky. 1999, vol. 48, iss. X2, pp. 112-114

ISBN 80-210-2072-5

ISSN 1212-1509

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/102872>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

v oltáři — nad tvorbou Ivana M. Jirouse. Vyšel z polemik s představiteli disentu a z rozhovorů s nimi a zabýval se autenticitou umění a dalšími aspekty tzv. nezávislé literatury. Na závěr představila Ivana Kolářová svůj příspěvek *Obrazy každodenní komunikace v textech současné české prózy (názory na funkci různých vrstev národního jazyka)*. Zabývala se v něm odrazy v literárních dílech a jejich stylizacemi a také působením publicistických a odborných textů a jazykových prostředků, např. populární (brakové) literatury, na umělecká díla.

Diskuse, jak na závěr v hodnocení symposia uvedl jeho garant M. Mikulášek, ukázala (byť na příkladu parciálních problémů, nicméně řady disciplin literární vědy), že proponované teze vědeckého setkání jsou na českých, ale rovněž na polských pracovištích živé a že je co bilancovat. Jisté je také, že přelom století a tisíciletí může být i přelomem v chápání a v potřebnosti literárněvědných oborů. Ani úsilí literárněvědné slavistiky v kontextu evropské, resp. světové literární vědy není v těchto souvislostech zanedbatelné. Nové přístupy slavistických pracovišť jsou schopny stát se kontinuem slavné tradice, již představovaly osobnosti jako Roman Jakobson, René Wellek či Frank Wollman. Počátek příštího tisíciletí bude nejen pokračováním globalizačních snah světové společnosti, ale stejně zaměřeného sjednocujícího úsilí o nové pohledy na umělecká díla v otevřeném interpretačním systému.

Ludvík Štěpán

K 200. VÝROČÍ NAROZENÍ ADAMA MICKIEWICZE

Ve dnech 24.–25. listopadu 1998 proběhla v Olomouci mezinárodní vědecká konference u příležitosti 200. výročí narození polského básníka Adama Mickiewicze nazvaná **Adam Mickiewicz: Texty a kontexty**. Jejimi pořadateli byly Polský institut v Praze, velvyslanectví Polské republiky v Praze a oddělení polské filologie Katedry slavistiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Konference se konala pod záštitou velvyslance Polské republiky v ČR Marka Pernala.

Slavnostního zahájení se zúčastnili děkan Filozofické fakulty Univerzity Palackého doc. PhDr. Vladimír Řehan, velvyslanec Marek Pernal, zástupkyně Polského institutu v Praze, zástupce Konzulátu Litevské republiky a další významní představitelé česko-polského kulturního dění. Po zahájení seznámili polští, čeští i slovenští literární vědci a lingvisté své posluchače s nejnovějšími výsledky badatelského zájmu o dílo významného polského básníka.

První vystoupila Maria Dernałowicz (Warszawa) s prací nazvanou *Stowianofilstwo przed 1840 rokiem*, ve které se zaměřila na politickou stránku tohoto problému. Živnou půdou pro rozvoj slovanofilství před rokem 1840 byla obava, že slovanská kultura je ohrožena kulturou germánskou, a tudíž je nutno vytvořit program udržování národního povědomí. Krystyna Kardyni-Pelikánová (Brno) v referátu *Czeskie badania nad twórczością Mickiewicza — historia, typologia, metodologia* vyjádřila názor, že recepci Mickiewicze v Čechách byla již v minulosti věnována značná pozornost (např. Szykowski, Vrtel-Wierzyński, Pohlejšová), ovšem chybí její periodizace s ohledem na vývoj literární kritiky, o níž se autorka ve svém referátu pokusila.

Bogusław Dopart (Kraków) přednesl referát *Studia o Mickiewiczu*. Na základě rozboru díla Pan Tadeáš upozornil posluchače na bohatství básníkovy poetického jazyka a zaměřil se na způsob výstavby této národní epeje. O jazykovém ztvárnění prostoru v Baladách a romancích pojednává práce Urszuly Żydek-Bednarczukové (Katowice) *Językowe obrazowanie przestrzeni w Balladach i romansach*, která výsledky svého bádání v této oblasti prezentovala i pomocí názorných grafických schémat. *Adam Mickiewicz a Balkán* — k této otázce se vyjádřil Ivan Dorovský (Brno). Zájem o Mickiewicze na slovanském Balkánu je podle autora možné zaznamenat již od poloviny 20. let 19. století, nejdříve u Slovinců, později u Charvátů a Srbů, a posléze se dílo tohoto básníka dostalo i k Bulharům a Makedoncům. Referát Libora Martinka (Opava) *K oslavám 200. výročí narození Adama Mickiewicze na Litvě* patřil svým obsahem do sféry literární

publicistiky — jak poznamenal sám autor, který se této významné kulturní akce osobně zúčastnil. Jednalo se o pátý ročník literárního setkání spisovatelů, překladatelů a výtvarníků z Litvy a Polska, které bylo tentokrát věnováno Mickiewiczovi.

Na východoslovenské výpůjčky v dílech Adama Mickiewicze se zaměřil **Mieczysław Bałowski** (Opole) v příspěvku *Zapozyczenia wschodniostowiańskie w utworach Adama Mickiewicza*. Výpůjčky plní dvě funkce: komunikativní a stylizační. Polský romantik si obě funkce uvědomoval a mistrně jich využíval. Rozbor nejproblematičtější Mickiewiczovy básně Prvosenka ze sbírky *Balady a romanse* se stal obsahem práce **Marka Pytasze** (Katowice) *Ballady i romanse — gra z czytelnikiem*. Seznámil přítomné s názory mnohých literárních kritiků a pokusil se prokázat, že tato báseň není ani baladou, ani romancí, ale předmlouvou k celé sbírce.

Vanda Pindurová (Brno) věnovala pozornost hrdinkám Mickiewiczových historických epopejí v referátu *Grażyna — Aldona: bohaterki historycznych powieści poetyckich Mickiewicza*. Básník v těchto dílech vytvořil dosud živý typ literární postavy Polky-vlastenky. O mnohvrstevném využití francouzských slov v básnickové skladbě *Dziady* hovořil **Jiří Damborský** (Ostrava) ve svém zamyšlení *Dwujęzyczność w Dziadach A. Mickiewicza*. Upozornil na jejich funkci v rymech a při dramatizaci scén.

Druhý den konference zahájil svým referátem *Liryka Mickiewicza jako „żywa“ tradycja poezji współczesnej* **Romuald Cudak** (Katowice). Upozornil, že prvky orálnosti, které se nacházejí v centru současného studia literárních textů, lze nalézt a analyzovat v Mickiewiczových baladách. A tím je Mickiewiczova poezie podnětná i v současné době. **Tadeusz Miczka** (Katowice) se v příspěvku nazvaném *Adam Mickiewicz w polskim kinie* věnoval nepříliš často zpracovávané problematice vlivu Adama Mickiewicze na „desátou“ múzu — film. Rozsáhlé studium historie polských filmů spojených s dílem A. Mickiewicze uzavřel konstatováním, že ve srovnání s jinými uměleckými odvětvími si polský hraný film uchovává od Mickiewiczových textů jistý odstup.

Ludvík Štěpán (Brno) poukázal na podnětnost Mickiewiczova díla v proměně genologického systému polské literatury. Ve svém referátu *Žánrové spektrum A. Mickiewicze — zdroje, formování a vliv na další literární generace* zajímavě rozebral postupnou žánrovou dekonstrukci v Mickiewiczových skladbách a vystopoval vliv těchto změn na formální stránku básnických děl autorů dalších literárních generací. U básnickova vrcholného textu *Dziady* prokázal, že se blíží až dnešnímu pojetí intertextu.

Další dvě práce byly zaměřeny na překlady Mickiewiczových děl, zejména na jazykově-sémantický aspekt textu. **Marta Pančíková** (Bratislava) ve svém příspěvku *Problematika prekladov Mickiewiczových diel do slovenčiny* rozebrala a porovnávala sémantické a syntaktické roviny překladů R. Skukalka a P. B. Horala. Zvláštní pozornost věnovala překladu jinak většinou opomíjených názvů jídel, rostlin a profesí. **Lenka Vítová** (Brno) v příspěvku *České překlady programové básně A. Mickiewicze Romantyżność* analyzovala ze sémantického hlediska čtyři existující překlady. Podle jejího názoru přinesl každý z překladů něco nového, ale přes propracovanost a sémantickou přesnost novějších překladů postihuje vyznění originálu nejlépe první z nich.

Následující dvě studie pojaly Mickiewiczův vliv v širším kulturním kontextu. **Marie Sobotková** (Olomouc) referátem *Czeskie konteksty Mickiewiczowskie* připomněla několikadenní Mickiewiczův pobyt v Praze a podnětnými diskusemi naplněná setkání A. Mickiewicze s J. V. Fričem v Praze a v Paříži. **Jana Raclavská** (Ostrava) v práci *A. Mickiewicz na łamach Gwiazdki Cieszyńskiej* zdůraznila pozitivní vliv Mickiewiczovy tvorby na národní uvědomění polských Slezanů. Časopis *Gwiazdka Cieszyńska*, uveřejňující ukázky z tvorby polských spisovatelů, byl pro mnohé jedinou možností, jak se seznámit s vlastní národní literaturou. Jeho význam a potřebnost dokládá fakt, že začal vycházet dříve než podobná periodika česká nebo německá.

Závěrečná diskuse poskytla účastníkům konference i posluchačům z řad studentů a odborné veřejnosti možnost vyjádřit se k předneseným názorům a poslechnout si podnětné připomínky i polemiky. Profesor Jiří Damborský vystoupil také s poznámkou obecného charakteru. Konstatoval, že postrádá účast slavistů, jež by konferenci dala širší slavistický kontext. V poděkování organizátorům pak připomněl význam olomoucké univerzity při pořádání oslav mickiewiczovských výročí.

Vědecké setkání uzavřela slavnostním proslovem doc. PhDr. Marie Sobotková, CSc., z pořádjící olomoucké univerzity. Připomněla také, že všechny příspěvky pronesené na konferenci vyjdou ve sborníku.

Součástí konference, konané v krásném a důstojném prostředí Besedního sálu olomouckého Muzea umění, byla i expozice mickiewiczovských exlibris v téže budově a výstava fotografií nazvaná Mickiewicz a Litva v prostorách Vlastivědného muzea.

Vanda Pindurová, Lenka Vítová